

Ričardas Skorupskas
Individualios veiklos pažymos Nr. 674632

*Žirginio sporto komplekso įrengimo Kiemeliuose, Klevų g. 24 A
poveikio kraštovaizdžiui vertinimas*

A T A S K A I T A

Sutarties nr. BEI-2018/10/16-1
2018 m. spalio 23 d.

Vilnius

ESAMA BŪKLĖ

Planuojamo Žirginio sporto komplekso (Vilniaus r. sav., Kiemeliai, Klevų g. 24 A) teritorija yra molingosios banguotosios plynaukštės (pakilumos) gamtiniame kraštovaizdyje. Šio gamtinio pobūdžio kraštovaizdžiui yra būdingas pelkėtumas, tačiau planuojamos ūkinės veiklos (PŪV) apimtų kadastrinių sklypų ribose ši gamtinio kraštovaizdžio savybė nėra išreikšta. Aplink esančiuose miškuose vyrauja mišrūs medynai, kurių rūšinę sudėtį formuoja pušys ir beržai. Planuojamoje PŪV teritorijoje miškų masyvų nėra. Kraštovaizdis, kuriame planuojama statyti Žirginio sporto kompleksą yra priskiriamas agrariniam – miškingam, mažai urbanizuotam. PŪV teritorija iš visų pusių yra apsupta gamtinių ir santykinai gamtinių objektų: pietryčiuose šliejasi prie miško, pietuose ir pietvakariuose – prie agrarinių naudmenų - pievų, o šiaurės vakaruose ir šiaurėje prie Kiemelių tvenkinio, šiauriau yra įsikūrusi Kiemelių gyvenvietė. Šis kraštovaizdžio tipas pasižymi etnokultūriškumu – t.y. jame yra nereti etnokultūrinio požiūriu vertingi kaimai. Tačiau PŪV teritorija su tokiais vertingais kraštovaizdžio architektūriniais kompleksais nesiriboja.

Lietuvos Respublikos teritorijos kraštovaizdžio duomenų bazėse kraštovaizdis, kuriame yra PŪV teritorija, pagal pateiktas jos ypatybes koduojama: B'p'p-b/3>A1.

Kadangi PŪV objekto teritorija yra banguotoje lygumoje, jį supančio kraštovaizdžio vizualinės struktūros raišką lemia horizontalioji dedamoji (vizualinės raiškos tipas - V1H3), tuo tarpu vertikalioji sąskaida yra silpna (V1). Kraštovaizdžio vizualinės dominantės nėra išreikštos. Vyrauja atvirų gerai apžvelgiamų erdvių kraštovaizdis (H3).

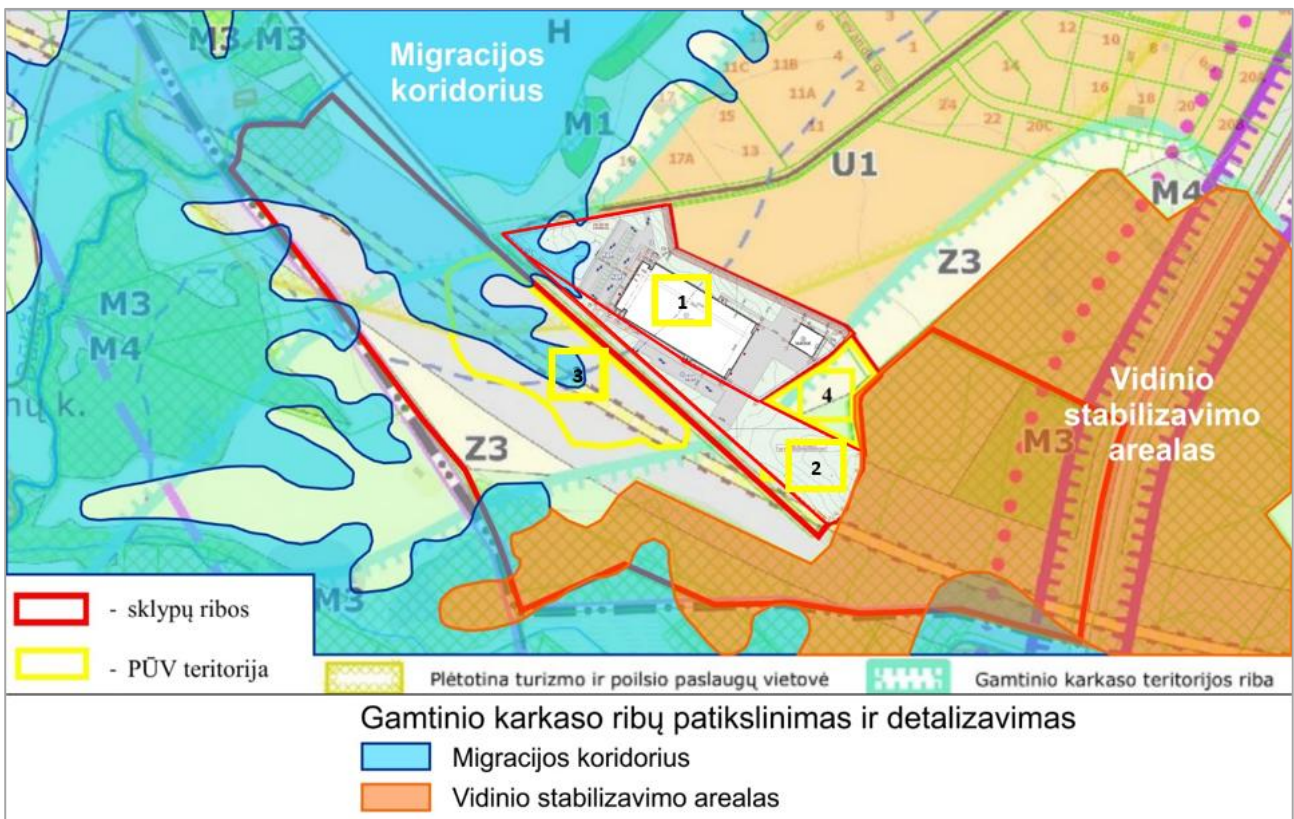
PŪV teritorijos horizontalioji biomorfotopų struktūra yra koridorinio tipo. Ją formuoja Dūkštos upelio slėnis. Vertikalioji biomorfotopų struktūra yra nedidelio aukščio, mažo kontrastingumo. Ją formuoja žemės ūkio naudmenos su tarp jų įsiterpiančiais miškų plotais bei pelkaitėmis.

PŪV teritoriją supantis agrarinis miškingas kraštovaizdis pasižymi vidutiniška urbanizacija, kurios struktūrą sudaro spindulinės struktūros urbo technokompleksai, susidedantys iš vyraujančių kaimiško tipo, mažaaukštės statybos, gyvenviečių. Infrastruktūros tinklui yra būdingas vidutinis 1,501 – 2,000 km/km² tankumas.

Žirgyno sporto komplekso įrengimo atrankos informacijos dėl poveikio vertinimo, dokumente, remiantis Vilniaus r. sav. teritorijų planavimo dokumentuose (Vilniaus rajono kraštovaizdžio tvarkymo planas) pateiktomis gamtinio karkaso ribomis, dalis PŪV teritorijos sklypų Nr. 2 ir Nr. 4 plotų patenka į gamtinį karkasą. Tuo tarpu sklypas Nr. 1 ir sklypo Nr. 3 dalis, kurioje planuojama ūkinė veikla, į gamtinį karkasą nepatenka, tik ribojasi su gamtiniam karkasui priskiriamomis teritorijomis.

Atlikus kritinę Vilniaus r. sav. teritorijos specialiajame kraštovaizdžio tvarkymo plane lokalizuoto GK ribų analizę, būtina konstatuoti faktą, kad jos yra išbrėžtos ne pakankamai tiksliai, arba nedetalizuojant perkeltos iš aukštesnio lygmens planavimo dokumentų. Remiantis tuo, PŪV objekto projekto ataskaitose pateikiami teiginiai apie PŪV objekto sklypų ar jų dalies priklausymą gamtiniam karkasui yra netikslūs. Remiantis atlikta analize, bei gamtinio karkaso ribų nustatymo metodika, teigiame, kad PŪV teritorijos sklypo Nr. 4 plotas nepatenka į gamtinį karkasą, o tik su juo ribojasi. Konstatuojama riba su vidinio stabilizavimo arealui priskiriamų miško sklypo pakraščiu. Tuo tarpu, esamuose dokumentuose šios ribos su miško pakraščiu nesutampa. Atitinkamai sklypo Nr. 1, Nr. 2 ir sklypo Nr. 3 nedidelė dalis patenka į gamtinio karkaso ribas – Dūkštos upelio – Kiemelių tvenkinio migracijos koridorių. Taip yra todėl, kad anksčiau aptartuose dokumentuose šio migracijos koridoriaus ribos pravestos netiksliai – jos nesutampa su reljefo lūžio

taškais, raguvų tinklu ir pan. Todėl sklypų Nr. 1, Nr. 2 ir Nr. 3 šiaurės vakariniai pakraščiai kerta gamtinio karkaso ribas.

Pav. 1. Patikslintos gamtinio karkaso ribos PŪV teritorijoje

Planuojama pagrindinė žirginio sporto komplekso infrastruktūra - pagrindinis pastatas (žirginio sporto arena) su žirginio sporto maniežų zona, arklidėmis, lankytojų erdve, maitinimo bei viešbučio svečių laikino apsistojimo zona, taip pat katilinės pastatas su mėšlo laikymo bei pašaro sandėliavimo zonomis, lauko maniežai su tribūna, žirgų vaikštytynė bei žirgų vaikymo pastatai, lengvųjų automobilių parkavimo aikštelė į GK priskiriamas teritorijas nepatenka.

POVEIKIO KRAŠTOVAIZDŽIUI VERTINIMAS

Poveikis gamtiniam kraštovaizdžiui. PŪV neišvengiamai keičia gamtinį kraštovaizdį, suteikdama jam planuojamos vykdyti ūkinės veiklos pobūdžio elementų, jį antropogenizuoja. Todėl, vertinant iš gamtinio kraštovaizdžio pozicijų, PŪV teritoriją supantis kraštovaizdis patirs neigiamą poveikį. Tačiau atsižvelgus į tai, jog PŪV objektas yra planuojamas agrariniame, vidutiniškai urbanizuotame, išskirtinėmis gamtinėmis vertybėmis nepasižyminčiame kraštovaizdyje, kuris ir toliau, remiantis Vilniaus rajono savivaldybės teritorijos kraštovaizdžio specialiojo plano sprendiniais, yra planuojamas vystyti ta pačia kryptimi, dėmesį skiriant turizmo ir poilsio plėtrai šiose teritorijose, poveikis atitiks šios teritorijos kraštovaizdžio formavimo prioritetus.

Poveikis kraštovaizdžio asimiliaciniam potencialui: Stambūs PŪV technogeniniai objektai neigiamai veikia kraštovaizdžio asimiliacinį potencialą – eliminuoja paviršių galintį asimiliuoti energijos (saulės šiluma) ir medžiagų (drėgmės, organinės anglies) srautus.

Poveikis kraštovaizdžio geoekologiniam potencialui: PŪV objektas yra planuojamas dideliu geoekologiniu potencialu nepasižyminčioje teritorijoje. Esamoje PŪV teritorijoje vyrauja ūkinės, biologine įvairove nepasižyminčios, pievos. Todėl PŪV objektas kraštovaizdžio geoekologiniam potencialui reikšmingo poveikio neturės.

Poveikis kraštovaizdžio etnokultūriniam potencialui: PŪV objektas yra planuojamas etnokultūrinio potencialu nepasižyminčiame teritoriniame kraštovaizdžio komplekse, todėl jam reikšmingos neigiamos įtakos nedarys.

Poveikis kraštovaizdžio rekreaciniam potencialui: PŪV objektas atitinka šioje vietoje esančio agrarinio urbanizuoto kraštovaizdžio vystymo tikslus ir prisidės prie jo rekreacinio potencialo didėjimo, sudarydamas kraštovaizdžio teritorinį rekreacinį kompleksą apimančią pramoginę veiklą, miškus ir vandens telkinius. Taip pat prisidės prie inžinerinės infrastruktūros naudojimo optimizavimo rekreacijos reikmėms.

Poveikis kraštovaizdžio vizualinei kokybei: Projektuojant žirgyno kompleksą ir atskirus jo statinius, didelis dėmesys skiriamas pastatų suplanavimui ir tūrių išdėstymui bei komponavimui sklype, atskiroms statinio dalims ir detalėms keliamas ansambliško reikalavimas, skiriamas deramas dėmesys paviršių estetikai ir spalviniam sprendimui. Yra siekiama įkomponuoti pastatus į gamtinę aplinką taip, kad architektūrinis sprendimas ją praturtintų. Bus projektuojami lauko maniežai, numatytas teritorijos apželdinimas dekoratyviniais augalais, parko apšvietimas, vaikų žaidimo aikštelių įrengimas. Bus vengiama didelių asfaltuotų ir nepralaidžių betoninių dangų, standartinių, nepriderintų prie gamtinės aplinkos sprendimų. Šis objektas turėtų tapti vizualine kraštovaizdžio dominante, kuriomis ši teritorija kol kas nepasižymi. Todėl PŪV poveikis kraštovaizdžio vizualinei kokybei bus teigiamas.

Poveikis kraštovaizdžio ekologinio kompensavimo funkcijoms: Ekologinio kompensavimo funkcijas kraštovaizdyje atlieka į gamtinio karkaso sistemą apsijungiančios kraštovaizdžio dalys: migracijos koridoriai, geoekologinės takoskyros ir vidinio stabilizavimo arealai. PŪV objekto Nr.1, Nr.2 ir Nr.3 sklypai nežymiai patenka į gamtinio karkaso migracijos koridorių ir nors jo dalyje nėra planuojami statiniai ar kiti su galima tarša susiję objektai, atsiranda rizika, jog toks poveikis gali būti esant ekstremaliai situacijai. Šiaurės vakarinėje Nr.1 sklypo dalyje yra planuojama kūdra. Ji planuojama raguvos, kuri atsiveria į Dūkštos upelio slėnį, viršutinėje dalyje. Šis sprendinys, tinkamai jo nerealizavus gali turėti neigiamo poveikio kraštovaizdžio ekologinio kompensavimo funkcijoms, juolab, kad kūdra planuojama silpnu ekologinio kompensavimo funkcijų potencialu pasižyminčioje migracijos koridoriaus dalyje.

IŠVADOS

Projektuojamo žirginio sporto komplekso poveikis kraštovaizdžiui neprieštarauja Vilniaus r. sav. kraštovaizdžio specialiojo plano kraštovaizdžio formavimo sprendiniams ir prisideda prie jų įgyvendinimo.

Žirginio sporto kompleksas projektuojamas agrariniame urbanizuotame kraštovaizdyje, todėl jis prisidės prie šio kraštovaizdžio socioekonominio potencialo didinimo ir rekreacinio potencialo vystymo.

Projektuojamo žirginio sporto komplekso teritorija šiaurės vakarinėje dalyje nežymiai patenka į gamtinio karkaso Dūkštos upelio-Kiemelių tvenkinio migracijos koridorių todėl yra sukuriama riziką daryti neigiamą poveikį gamtinio karkaso ekologinio kompensavimo funkcijoms. Jei ši rizika sprendiniuose bus įvertinta ir priimti sprendimai jai suvaldyti, poveikio gamtiniam karkasui ir jo funkcionalumui bus išvengta.

REKOMENDACIJOS

Siekiant sumažinti poveikį kraštovaizdžio asimiliaciniam potencialui, statinių projektavime naudoti sprendimus padedančius asimiliuoti saulės energiją, o žemės paviršiaus dangas projektuoti gebančias asimiliuoti (sugerti ir absorbuoti kritulius) ir tinkamai paskirstyti drėgmę. Projektuoti želdynų sistemą.

Siekiant išvengti poveikio kraštovaizdžio ekologiškai pusiausvyrai ir gamtinio karkaso ekologinėms funkcijoms, šiaurės vakarinėje dalyje projektuojant kūdrą, užtikrinti, kad į ją patekusi tarša nepatektų į Dūkštos upelio migracijos koridorių.

Projektuojant lietaus ir buitinės kanalizacijos nuotekas užtikrinti, kad jos nepatektų į dirvožemį/gruntą bei paviršinius vandens telkinius.

Kraštovaizdžio specialistas
Doc. dr. Ričardas Skorupskas

